

ਇੱਕੋ ਨਾਹਰਾ - ਲੜਾਂਗੇ, ਜਿੱਤਾਂਗੇ!

ਲੇਖਕ: ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੌਜਵਾਨ

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੰਬੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੜੀਆਲ ਮੇਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੀਹੀ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਾਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ "26-27 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੋ"। ਮੇਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਡੋਕਾ ਦਬਕਾ ਸਮੀਝਾ। ਆਪਣੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸੰਪੰਨ ਮੁਖਨ-ਚੰਗੀ ਖੱਟਰ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਟੱਲਣ-ਕੇਵ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਮੇਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਚਲੋ ਹੁਣ ਇਹ ਮਹੀਨਾ-ਚੰਗ ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਬੈਠਣਗੇ ਅਤੇ ਅੱਕ-ਬੱਥ ਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਮਾਹਰ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲ ਸਾਡੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 25 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਅੰਬਾਲਾ, ਕਰਨਾਲ ਅਤੇ ਪਾਣੀਪਟ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀਆਂ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲ੍ਹੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਂ ਘੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਟਾਈਅਨ ਹੋਠ ਦਰਜੂਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਰੂਖਲ ਲੰਘ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬੁਰੂਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪੁੰਚ ਦਸਤਕ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ੰਭੂ, ਖੱਨੀ, ਪਹੇਵਾ, ਰਤੀਆ ਆਦਿ ਸਮੂਹ ਨਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇੜੇ ਹੋਏ, ਅੱਖੂਰੂ ਗੈਸ ਅਤੇ ਸਰਦ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਢਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਟਨਾਂ ਭਰੇ ਕੰਕਰੀਟ ਬਲਾਕਾਂ, ਬੈਰੀਕੇਡਾਂ, ਬਲੇਡ ਦੀ ਧਾਰ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਡੇਦਾਰ ਤਾਂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾੜਾਂ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਰਾਂ, ਸੜਕਾਂ 'ਚ ਪੱਟੀਆਂ ਢੂੰਘੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਟਿੱਪੱਰਾਂ-ਟਰੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਦੇ-ਉਲੰਘਦੇ ਆਪਣੇ ਹਰਿਆਣੀ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੇਦੇ ਨਾਲ ਮੇਦਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ ਉੱਤੇ ਆ ਧਮਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਤਰਪਾਲਾਂ 'ਚ ਲਿਪਟੀਆਂ ਟੈਂਕਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਦਾ ਅਮੁੱਕ ਕਾਫਲਾ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਵੰਗਾਰਵੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਜਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਗੀਤ, ਰਾਸ਼ਨ-ਪਾਣੀ ਸਮੇਤ ਨਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਸੱਚੁੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਡੜਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ੀਲ ਫੌਜ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਤ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੈਲੀ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ-
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਮ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ
 ਦਰਜਨਾਂ ਜਾਨਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ- ਵਾਹੋ-ਦਾਰੀ ਜੰਗ ਲੜਦੇ ਸਾਡੇ
 ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਹਾਦਸਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰ
 ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖੇਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ
 ਦੀ ਸੁਰੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ
 ਮਸ਼ੀਨੀ ਮੁਹਰਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼
 ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਹਨ। 26-27 ਨਵੰਬਰ ਦੇ
 ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਜੰਗੀ ਭੁਚ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਯੋਧਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
 ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਿਆਲੀ ਚਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਧੰਨਾ
 ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਅੰਦੇਲਨਕਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ
 ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ
 ਕਾਰਨ।

26 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਕਰਨਾਲ ਤੇ ਰੋਹਤਕ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ ਜਾਮ ਹਨ। ਪੰਜ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਯੂ.ਪੀ ਅਤੇ ਊਤਕਾਰਥੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁਰਬ ਵੱਲ ਸਾਡੇ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਸਕੀਮ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਲਕ 'ਚ ਫਾਨਾ ਠੋਕ ਲਈ ਸੈਪੂਰ ਤੇ ਆਗਰਾ ਵਾਲੇ ਦੱਖਣ-

ਜੁੜਾਂਗੇ, ਲੜਾਂਗੇ, ਜਿੱਤਾਂਗੇ!

ਸੰਪਾਦਕੀ

લેખક: ડૉ ઉરોકે

ਨਜੀਕਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੀ ਹੱਕੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲ ਅੰਦੇਲਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਗੋਦੀ ਪੰਡੀਆ ਦੇ ਕੁੜ ਪਚਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੱਟਾਂ ਵਾਂਗ ਡਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਲਟਾ ਪਚਾਰ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਹੀ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦੇਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ। ਅੰਦੇਲਨਕਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਤਾਰਲੇਪਣ ਤੋਂ ਭੜਕਾਵਹਟ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ “ਪੇਰਾ ਡਾਲੋ - ਡੇਰਾ ਡਾਲੋ” ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹੀ ਉੱਤੇ ਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ, ਆਜ਼ਿਗੀ, ਢੁਕਾਨਦਾਰ, ਵਧਾਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦੇਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਕਿਆਸੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹਿੱਸਾ, ਅੰਦੇਲਨ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਦਾਇਕ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਜਨਤਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ ਹੱਕੀ ਅਤੇ ਅਮਨਪੂਰਨ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਹਿਮਾਇਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਬਾਅ ਨੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬੇਚੱਕ ਪਿੱਛੇ ਹਣ ਲਈ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਘੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਪ੍ਰਸਤ ਫਿਰ੍ਹੁ ਤੇ ਫਾਸਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜੀ ਰੜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਧੀ ਲਿਆਤ ਨਾਲੋਂ।

ਊଲଟା ଉହି ଇମ ଅଂଦେଲନ ନୁଁ ବଦନାମ କରନ ଅତେ
ଆପଣେ ପିନ୍ଧୁଆଁ ରାହିଁ ଛୁଟ ପାଉଣ ଵରଗରୀଆଁ କମୀନୀଆଁ ଚାଲାଂ
ଚଳ ରହି ଗୈ । ଉହି ଅଂଦେଲନ ନୁଁ କିମେ ଦୀ ବହନେ ହିଂସକ ବଣାଉଣ
ଅତେ ଇମନୁଁ ହମଲେ ଦା ନିଷାନା ବଣାଉଣ ଦା ମୌକା ତାର ରହି ଗୈ ।
ଉହ କିମାନାଂ ହିଚ୍ ଆପଣେ ଭଜାଏ ଏଣ୍ଟିବା ଵାହ୍ କେ ଜାଂ ଗିଣ
ମିଥ୍ କେ ଟରକାମ କରିବା କେ ଇମ ଉତେ ଅଳମନୁଁଖୀ ହମଲା କରନ
ନେ ବାସିଶ ନାହିଁବିଳି ଚି ଦିନାକ ଦିନ୍ମନ୍ତି ଦୈ ।

ਕਿਸਾਨ ਵੀਰੋ, ਇੱਕਜੁੱਟ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਭੜਕਾਹਤ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ
ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਗੇਬਾਜ਼ ਤੇ ਭੜਕਾਉ
ਅਨਸਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰੱਖੋ, ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਫੜ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਚੱਕਵੀਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨਾਹਰਿਆਂ
ਤੋਂ ਬਚੋ। ਸਾਡੇ ਇੱਕਜੁੱਟ, ਅਨੁਸਾਸਤ ਅਤੇ ਅਮਨਪੂਰਨ ਅੰਦੇਲਾਨਾਂ
ਨੂੰ ਮੌਤੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਜਾਲਮ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅੰਗਰੋਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੀ
ਕੜਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੀ।

ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਬਰ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਰਖ ਦਾ ਵਕਤ ਹੈ। ਸੋ ਹਰ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਛੁੱਟ ਪਾਊ ਸਾਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਨਾਕਾਮ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਚਮਤਕਾਰੀ ਨਾਹਰੇ ਉੱਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹੋ - “ਲੜਾਗੇ - ਜਿੱਤਾਂਗੇ!”

ਲੇਖਕ: ਡਾ ਉਦੋਕੇ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਆਰੰਭਿਆ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁਣ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਲੋਕਾਂ ਲਹਿਰ ਦਾ ਦੀਰਘ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਉਗਰ ਜਾਗਿੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਵਕ ਨਿਸ਼ਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਆਗੂ ਪੁਨਾਲੀ ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਸੇ ਇਹ ਇਕ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ਕ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕ ਨਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਬੈਠਕਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਬੇਸਿੰਟਾ ਹਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਵੱਦੀਆ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸਲਾ ਹੁ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤੇ ਆਗੂ ਹੁ ਕੇਵਲ ਜਨਤਕ ਵਹਾਂ ਦੇ ਨਮਾਂਦਿੰਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਸਰਕਾਰ ਵਣੇ ਹਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੜੀਅਲ ਸੁਭਾਅ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅੜੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਧਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਦੀ ਅਤੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸੀ ਨ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦਾ ਲੋਹ ਪੁਰਸ਼, ਅੰਡਿੱਲ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਿਆ ਬਿੰਬ ਖੁਰਦ ਨਜ਼਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਪੁਸਤਾਵ ਪੱਤਰ ਤਾਂ ਬੱਸ ਨਵੀਂ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਸਰਾਬ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਕਿ ਮਿਆਨ ਲੰਘੀ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਲੇਬਲ ਅਧੀਨ ਇੱਤਾਜ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਣੀ ਕਿ
ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੋਧ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਰੱਦ ਸ਼ਬਦ ਦ

“ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਦੀ ਸਾਣ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”
- ਭਰਤ ਸਿੰਘ

ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੋਧ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਰੱਦ ਕਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭੇਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੱਤਰ ਰੂੰ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਵਾਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਥੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਮਨ ਮਾਨਸਿਕਤ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਜਿਥੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਹਨ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਗਰੂਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੀ ਹੈਣ ਕਰਕੇ ਹਰ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਅਤੇ ਸੁਖਮ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਜਾਣੂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੱਤਰ ਦੇ ਲਕਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫਰੋਲੀ ਏਤੇ ਤਾਂ
ਉਹ ਝੂਲ੍ਹ ਦੇ ਪ੍ਰਲੰਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬੱਸ ਵੱਡੇ ਸਨਾਤੀ
ਘਰਾਣਿਆ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੌਦਾ ਵਰਤ ਕੇ ਦਾਗਿਆ ਗਿਆ ਗੋਲਾ
ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ
ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਨਿਜੀ ਅਦਾਰੇ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ
ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ
ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਤਮ
ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੁਲ ਸਮਾਂ ਨਿਜੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ
ਮੁੱਲ ਦਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ
ਅਸਰਾਂਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਬੰਦ
ਹੋਣ ਦਾ ਭੰਡਾ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਜੀ
ਪੱਧਰੀਂ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਾਖਲੀ।

ਜਿਨਸ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਸੋਧਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਲਾ ਬਜ਼ਾਰੀ ਵਧੇਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਗ ਖਰੀਦੀ ਜਿਣਸ ਨਿੱਜੀ ਅਦਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਉਪਰ ਲੋੜਵਾਂਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਗੇ। ਬੇਸ਼ਕ ਕਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਸੁਧਾਰਾ ਤਾਨ?

ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਥਸਤਾਵ ਪੱਤਰ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ
ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦਰਅਸਲ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੱਖੀ
ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਸਨਾਤਕਾਰੀ
ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸਾਜਿਸ਼ੀ ਪੱਤਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ
ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ
ਦਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸਬਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੇਬਾਈਲ 'ਤੇ ਡਾਊਨਲੋਡ
ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ
ਸਕੈਨ ਕਰੋ:

दिल्ली और आंदोलन

गीता चतुर्वेदी

दिल्ली आज एक नये तरीके का आंदोलन देख रहा है। जो उसकी सँझों पर ना होते हुए भी उसकी ज़िंदगी का हिस्सा बना हुआ है। कुछ "सभ्य" आंदोलन देखने वाली ये दिल्ली आज कुछ आम किसानों के आंदोलन का आकलन नहीं कर पा रही है।

अन्नदाताओं के इस आंदोलन ने सबको ये सोचने पर मजबूर कर दिया है की आखिर इस सरकार को चुना किसके लिए गया है? किसानों के लिए या अंबानी के लिए?

2014 से छात्र आंदोलन करते करते हम जैसे बहुत से लोगों को लगता था कि जब हम बच्चों के कम पैसे में पढ़ने के अधिकार के लिए लड़ रहे हैं, तब जब मोदी सरकार हमें देशद्रोही बोलती है तो सब मान क्यूँ लेते हैं? लेकिन आज जब अन्नदाताओं को "खालिस्तानी" "₹500 में आंदोलन करने वाली" "पिंज़ा खाने वाले" बोला जा रहा है तो लगता है अगर जो देश अपने लिए अनाज उगाने वाले को देवता मानता था अब इन्हें इंसान मी नहीं मान रहा है तो हम किस खेत की मूली हैं?

और ऐसा बोलने वाले इन लोगों को पहचाने, हर आंदोलन के समय सरकार के लोग और मीडिया चैनल आपको गाली देते ही नज़र आयेंगे। इनकी पहचान अब आसान हो गई है ये वही प्रज्ञा ठाकुर वही Zee News Times Now कंगना राणावत आदि हैं जिन्होंने अपने अपने बाप चुन लिए हैं मोदी की तरह।

जो किसान आपका पेट भरने के लिए अनाज उगाते हैं वो उसी से बना पिंज़ा भी नहीं खा सकते? शायद अगर ये किसान भी तमिलनाडु के किसानों की तरह अपना मल मूत्र पी रहा होता तो इस सभ्य शहर के लोग इन्हें खालिस्तानी ना मान कर किसान मानता। लेकिन क्या सच में ऐसा होता है क्योंकि हम में से अधिकर लोग तमिलनाडु के उन किसानों को जानते भी नहीं हैं जो महीनों तक दिल्ली की सँझों पर बैठे रहे? किस लिए अपना घर खेती छोड़ कर ये किसान ठंड में दिल्ली जैसे कूर शहर की सँझों पर हैं? सरकार जो नये बिल लेकर आई है उस से क्या दिक्कत है?

पहला बिल कहता है की किसानों को छूट होंगी कि वो अपनी उपज किसी को भी बेच सकते? बीच में कोई नहीं होगा?

सुनकर अच्छा लगता है। लेकिन इसके पीछे सरकार खुद को किसी भी प्रकार की ज़िम्मेदारी से बच रही है। अगर किसान की फसल अच्छी नहीं हुई, लगत ज्यादा हुई, तो MSP के बिना कैसे किसान अपना घर चलाएँगे, फसल के लिए क्या बचाएँगे? अड़ानी अंबानी अपनी मर्जी से मार्केट का दाम बढ़ावेंगे वो अपना फायदा देखेंगे किसान मरे या जिए। जियो सिम इसका सबसे बढ़िया उदाहरण है।

दूसरा बिल कहता है किसान किसी के साथ की फँट्रैक्ट कर सकते हैं, आंतर वाले कई सालों के लिए। तो क्या अंबानी अड़ानी इस बात का ख्याल रखेंगे कि किसान की फसल कभी मौसम के कारण, कभी सिंचाई के कारण अगर खराब हुई तो किसान जिंदा रह पाए अगली फसल लगाने तक या फिर अंग्रेजों की तरह सिंफैसा वसूली पर ध्यान रहेगा? और अम्बानी से किससे आज तक फायदा हुआ है हमें शायद एक नाम भी याद नहीं आता। जिन किसानों की फसल ठीक नहीं हुई उनका क्या होगा? और इसमें सरकार कुछ नहीं करेगी क्योंकि तब उसकी कोई ज़िम्मेदारी नहीं होगी इसीलिए ये बिल है। तब शायद जिन्हें आज किसानों के पिंज़ा खाने से दिक्कत है उनके जहर खाने पर वो चूँ नहीं करेंगे। क्योंकि अभी तक इस देश में 296438 किसान आत्महत्या कर

चुके हैं पर इन सरकारी लोगों को हमने कभी नहीं सुना?

तीसरे बिल में सरकार ने आलू, तेल, दाल, प्याज को आवश्यक वस्तु की सूची से हटाने का फैसला लिया है। इसके बाद अब कोई भी इनको खरीद कर गोदाम में रखे और फिर मन माने दाम पर बेचे। इसे इस देश के किसानों के साथ साथ इस देश का सबसे गरीब तबका भूख मरेगा। और जिसे लगता है कि उनको तो सुपर मार्केट से अनाज सब्ज़ी मिल रहा है वो अपनी बारी का इंतज़ार करे। हमारे यहाँ कहते हैं आदमी को भूख लगी हो तो पेट भरा जा सकता पर किसी की नियत को भरा नहीं जा सकता। अंबानी अड़ानी की नियत भरने के चक्कर में इस सरकार ने इस देश की शिक्षा बेच दी ताकि Jio University खोल ले। देश की सुरक्षा बेच दी ताकि राफेल की डील अम्बानी को मिले, एयरपोर्ट और पोर्ट बेच दिये ताकि अड़ानी को पैसा मिले। रेलवे रेस्टेशन बेच दियो। अब जमीन बची थी वो भी इन्हीं को देने की तैयारी है।

अड़ानी और अम्बानी ने 53 कृषि क्षेत्र की कंपनियाँ अभी नई रजिस्टर कराई हैं इससे बड़ा क्या सबूत होगा सरकार की मंथा का।

ये आंदोलन सिर्फ किसानों का आंदोलन नहीं है ये आंदोलन उन छात्रों महिलाओं मुसलमानों बुद्धिजीवियों का भी है जिन्हें इस सरकार ने देशद्रोही बना कर जेल में डाल दिया। ये आंदोलन आंतर वाली पीढ़ी के आदर्श को तय करेगा कि उनका आदर्श भगत सिंह, अशफाकुल्लाह खान, सुखदेव, और राज गुरु होंगे या देश बेचने वाला मोदी और अमित शाह?

ये आंदोलन सिर्फ खेत बचाने के लिए नहीं है, बल्कि इस देश की आत्मा बचाने के लिए है।

हम उस मजदूर किसान, जिसके कन्धों पर ये देश चलता है, उनके साथ खड़े हैं या नहीं? ये हमारे ज़मीर का फैसला करेगा।

राजस्थान के किसानों ने किया NH 8 जाम

राजस्थान के साथ गुजरात और हरियाणा के किसानों की भी भागीदारी

राहुल चौधरी, जयपुर

अखिल भारतीय किसान संघर्ष समन्वय समिति के दिल्ली के आसपास के राज्यों के किसानों से दिसंबर 14 को "दिल्ली चलो" आवाहन के तहत दिसंबर 12 तारीख की रात में ही राजस्थान के किसान कोटपुतली पहुंचे और दिल्ली कूच के लिए दिसंबर 13 की सुबह निकले। काफिले में सैकड़ों गाड़ियां लेकर किसान तकरीबन 11 बजे कोटपुतली से निकले, हरियाणा बॉर्डर से तकरीबन 500 मीटर की दूरी पर शहजहांपुर के करीब काफिले को पुलिस द्वारा रोका गया उसके बाद किसान रैली के रूप में पैदल बढ़े। ये देखते हुए हरियाणा बोर्डर सील कर दिया गया और भारी पुलिस जाबता लगा कर रैली को रोक दिया गया। इसको देखते हुए किसानों ने वही डेरा डाल दिया तब से लेकर अब तक NH 8 पर किसान हाईवे रोक कर बैठे हैं और दिल्ली जाने के लिए बढ़ी संख्या में किसानों का आना जारी है।

अखिल भारतीय किसान महा सभा के राष्ट्रीय सचिव कॉमरेड रामचंद्र कुलहरी ने बताया कि समन्वय कमिटी इस पर विचार कर रही है और जल्द ही बेरीकेट्स को तोड़ कर दिल्ली की ओर कूच करने की संभावना है। उन्होंने बताया कि जब तक तीनों नए अध्यादेश वापस नहीं लिए जाते तब तक दिल्ली कूच के लिए किसानों का दिल्ली धरेव बढ़ता जाएगा और पूरी दिल्ली को देश का किसान धरेव कर रखेगा।

अभी हाईवे पर किसानों का काफिला बढ़ता जा रहा है और इसको देखते हुए भारी संख्या में हरियाणा बॉर्डर पर पुलिस, रैपिड एक्शन फोर्स, की तैनाती की गई है, और भारी बेरिकेटिंग की गई है, अभी ये हालत है कि मोर्चे की ओर जाने वाले हर तरह के वाहन को हरियाणा सरकार रोकने में लगी है। यहाँ तक कि कुछ राजस्थान के किसानों के समर्थक जो लंगर लगाने टिकरी बॉर्डर गए थे उनको भी वापसी में हरियाणा से राजस्थान बॉर्डर की ओर जाने से रोका जा रहा है।

आंदोलन के तेवर तीसे हैं। महिलाओं की भी भागीदारी है। राजस्थान में दस तक स्थानीय चुनावों की सरारामी थी पर उसके बाद से ही किसान आंदोलन की आग फैलती जा रही है। दिसंबर 14 के आह्वान पर बहुत से जिलों में किसान आंदोलन के समर्थन में स्थानीय स्तर पर कार्यक्रम लिए गए।

इस हाईवे पर धरने को किसान सभा के राष्ट्रीय नेता हवाज़ मोलाहा, योगेंद्र यादव, मेधा पाटकर, राजस्थान के किसान नेता कामरेड अमरराम, सी.पी.एम. विधायक बलवान पुनिया आदि संबोधित कर चुके हैं।

जनता के प्रतिरोध संघर्ष की नई इबारत है किसानों का दिल्ली पड़ाव

पुरुषोत्तम शर्मा

भारत की खेती और खाद्य सुरक्षा को कॉर्पोरेट व बहुराष्ट्रीय निगमों का गुलाम बनाने वाले मोदी सरकार के तीन कृषि कानूनों के खिलाफ देश के किसानों का एतिहासिक आन्दोलन आज पूरी दुनिया में चर्चा का विषय बन गया है। इस आन्दोलन के एंजेंट्स में तीन कृषि कानूनों के अलावा बिजली के निजीकरण और वायु प्रदूषण से जुड़े दो अध्यादेशों को वापस लेने की मांग भी है। इस तरह देखें तो किसानों का यह संघर्ष सीधे-सीधे केन्द्रीय सत्ता के खिलाफ है और भारत में आर्थिक सुधार के नाम पर कॉर्पोरेट और बहुराष्ट्रीय कंपनियों के हाथों देश के संशाधनों को लुटाने के विरोध में खड़ा है। भारत की सत्ता के केंद्र दिल्ली को धेरे लायों किसानों ने आजाद भारत के इतिहास में और खासकर भारत में बढ़ते फासीयादी निजाम के दौर में जनता के प्रतिरोध की एक नई इबारत लिख दी है। आन्दोलन में बैठे किसानों का मूड़ बता रहा है कि वे इस ज़ंग को जीते बगैर वापस लौटने वाले नहीं हैं। वे जानते हैं, अगर वे जीत के बिना वापस लौटे तो उनके पास बचा वह छोटा सा ज़मीन का टुकड़ा भी कॉर्पोरेट लूट लेंगे और देश की खाद्य सुरक्षा भी उनकी गुलाम बन जाएगी।

यह आंदोलन कब तक चलेगा इस बारे में अभी से कुछ भी कहना कठिन है। पर यह आन्दोलन अपनी जीत पर ही समाप्त होगा, यह निश्चित ही कहा जा सकता है। इस आन्दोलन को अपनी आँखों में कैद करना और इस आन्दोलन में आए सामान्य किसानों से मिलना एक अलग ही अनुभूति देता है। इस आन्दोलन की खासियत है कि इसको क

ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੈ

ਸਰਜਿਤ ਪਾਤਰ

ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰ ਜਾਂ ਦੀ
ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਤੇ ਸੁਰਲੋਕ ਤੇ ਝੈਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਧਰਤ ਸ਼ਾਮਲ, ਬਿਰਖ, ਪਾਣੀ, ਪੌਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਹਾਸੇ, ਹੰਦੂ, ਸਾਡੇ ਗੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕ-ਮਨ ਦਾ ਸਿਰਜਿਆ ਮਿਹਿਹਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸਿਦਕ ਸਾਡਾ, ਸਬਰ, ਸਾਡੀ ਆਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ, ਸੁਰਚੀ, ਧੁਨ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ, ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ, ਬੁਧ, ਜੈਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਬੜਾ ਕੁਝ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਹੋਰ ਅਦਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੈ
ਇਹ ਹੈ ਇਕ ਲਹਿਰ ਵੀ, ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਪਰ ਜਸ਼ਨ ਵੀ ਤਾਂ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਰੋਹੇ ਹੈ ਸਾਡਾ, ਦਰਦ ਸਾਡਾ ਟਸ਼ਨ ਵੀ ਤਾਂ ਹੈ
ਜੋ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੈਥੋਂ, ਪ੍ਰਸਨ ਵੀ ਤਾਂ ਹੈ
ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਨਹੀਂ ਇਹ ਭੀੜ ਨਹੀਂ ਕੋਈ, ਇਹ ਰੂਹਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ
ਇਹ ਤੁਰਦੇ ਵਾਕ ਦੇ ਵਿਚ ਅਰਥ ਨੇ, ਸਬਦਾਂ ਦੀ ਪੰਗਤ ਹੈ
ਇਹ ਸੋਭਾ-ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਯਾਤਰਾ ਕੋਈ
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਾਫ਼ਿਲਾ ਕੋਈ
ਇਹ ਮੈਂ ਨੂੰ ਛੇੜ ਆਪਾਂ ਤੇ ਆਸੀਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ

ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਸਬਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਫੱਕਰਾਂ ਦੇ ਚੌਂਦਾਂ ਤਬਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣਾਂ ਇਕ, ਬੜੀ ਭੋਲੀ ਤੇ ਮਨਮੋਹਣੀ
ਅਸਾਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕੱਲ੍ਹੀ ਇਕ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਧੀ ਸੁਹਣੀ
ਤੁਹਾਂ ਜਦ ਮੁੜ ਗਏ ਏਥੋਂ, ਬੜੀ ਬੋਰੋਣਕੀ ਹੋਣੀ
ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ
ਇਹ ਲੰਗਰ ਛਕ ਰਹੀ ਤੇ ਵੰਡ ਰਹੀ ਪੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ
ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦੌੜਦੇ ਲੋਕਾਂ "ਚ ਇਹ ਰੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ
ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ
ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨੈਣ ਨਮ ਹੋ ਰਾਏ
ਇਹ ਕੈਸਾ ਨਿੰਹੁੰ ਨਵੇਲਾ ਹੈ
ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੈ
ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੇ ਘਰੀਂ, ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਹੈ ਦੁਆ ਮੇਰੀ
ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਤੇ ਬਾਜੀ ਸੱਚ ਦੀ, ਹੈ ਇਹ ਦੁਆ ਮੇਰੀ
ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਤਕਦੀਰ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ
ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸ, ਸੱਚਤੀ ਸੋਚ ਤੇ ਤਦਬੀਰ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ
ਮੁੱਹਬਤ ਸਾਦਗੀ ਅਪਣੱਤ ਦੀ ਤਸੀਰ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ
ਇਹ ਇੱਛਾਂ ਮਾਂ ਤੇ ਪੁੱਤ ਪੂਰਨ ਦੇ ਮੁੜ ਮਿਲਣੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ
ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੈ
ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀ
ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਤੇ ਸੁਰਲੋਕ ਤੇ ਝੈਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੈ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਧਰਤ ਸ਼ਾਮਿਲ, ਬਿਰਖ, ਪਾਣੀ, ਪੌਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਹਾਸੇ, ਹੰਦੂ, ਸਾਡੇ ਗੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨੇ
ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਣ

@akshaykapoor

@bokakola (Parmita Mukherjee)